

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	A.M. Eling	Datum	28 november 2019
Doorkiesnummer	030 – 28 61167	Ons kenmerk	7055339
E-mail	a.eling@utrecht.nl	Onderwerp	Rapportage onderzoek wal- en kluisuren
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Op [10 mei jl.](#) hebben wij u geïnformeerd over onze constatering dat de beschikbare financiële middelen voor het project Wal- en Kluisuren ontoereikend zijn om de herstelwerkzaamheden te voltooien. Dit ondanks de herijking uit 2017 en de extra middelen uit 2018. Ook de beoogde planning bleek niet langer haalbaar. Wij hebben toen aangegeven dat wij het werk waar mogelijk stil leggen of temporiseren, enkele directe maatregelen nemen om de projectbeheersing te versterken en een extern onderzoek uit laten voeren. Met deze brief informeren wij u over de uitkomsten van het externe onderzoek, de stand van zaken en hoe wij met het project verder willen gaan, waarbij veiligheid voorop staat.

De onderzoeksopdracht

Bij brief van [25 juni](#) hebben wij u geïnformeerd over de definitieve onderzoeksopdracht. AnteaGroup (Antea) is geselecteerd voor de uitvoering van het onderzoek. Onze onderzoeksopdracht bestond uit twee delen:

- Kritisch terugkijken naar de projectaanpak en de herijking uit 2017 (terugblik);
- Herdefiniëring gericht op zowel de financiën als op de projectaanpak (vooruitblik).

Op 14 november jl. heeft Antea de onderzoeksrapportage opgeleverd. Antea is duidelijk en stevig in haar conclusie. De rapportage biedt ook waardevolle aanknopingspunten voor het vervolg. Antea heeft geconstateerd dat wij de complexiteit van het werk stelselmatig hebben onderschat, het projectmanagement onvoldoende op orde hebben en verbetermaatregelen onvoldoende hebben geïmplementeerd en geëvalueerd. En dat vanaf het begin van het project er onvoldoende zicht was op de totale reikwijdte.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Antea onderschrijft de stapsgewijze aanpak die wij bij de start van het project kozen. Vanwege de vele onzekerheden, was dat verstandig. Maar de zaken die we onderweg tegenkwamen, en steeds een-voor-een hebben opgelost, hadden we eerder moeten vertalen naar het project als geheel. Dat had in een vroeger stadium kunnen leiden tot het inzicht dat het project niet binnen budget uitvoerbaar is. En dat wij wellicht dus tot eerdere herijkingen en aangepaste beleidskeuzes waren gekomen, gebaseerd op het totaalbeeld van dat moment. Dat is een pijnlijke constatering en wij trekken ons dit zeer aan.

Antea is ook helder over het vervolg: wij moeten zoveel mogelijk duidelijkheid krijgen over de technische staat van de wal- en kluismuren en de fundering. En zoveel mogelijk duidelijkheid over de verschillende eigendomsverhoudingen. Vervolgens kunnen wij opnieuw bepalen welke werkzaamheden we waar willen uitvoeren om het behoud van ons erfgoed en de veiligheid ervan te garanderen binnen de middelen die de raad daarvoor beschikbaar stelt. Hiervoor is nader technisch onderzoek nodig. Wij onderschrijven deze conclusies. We moeten nu een stevige basis leggen om onzekerheden rond de technische staat van de wal- en kluismuren te verminderen en op een beheerste wijze, en opnieuw stapsgewijs, weer tot uitvoering over te gaan. Hoewel we met het leggen van die stevige basis de risico's kunnen verminderen blijft Antea onderstrepen dat onzekerheden in dit complexe project blijven bestaan, zowel technisch als juridisch als financieel. Hiervoor zullen wij als college en raad in de toekomst een gezamenlijke aanpak moeten vinden. Wij zijn ons er terdege van bewust dat deze onzekerheden het meest direct zullen worden gevoeld door de direct betrokken bewoners, eigenaren en ondernemers.

Op basis van het onderzoek van Antea hebben wij een goed beeld gekregen van de stappen die wij moeten nemen om tot deze grondige herziening van de aanpak te komen. In deze brief geven wij aan op welke manier wij dit willen aanpakken. Eerst lichten wij de conclusies en adviezen uit het Antearapport toe.

De terugblik

Antea concludeert dat onze projectaanpak ontoereikend is geweest. Dit betrof de sturing, de organisatie en de beheersing. Antea constateert dat wij hierin al diverse stappen hebben gezet, waaronder de aanpassing van de overleg- en rapportagestructuur en versterking van het projectteam. Dit heeft ook geleid tot de genomen maatregelen en de pas op de plaats waar we u in de brief van 10 mei jl. over hebben geïnformeerd. Er is een aantal verbeteringen nodig rondom de juridische en technische capaciteit die wij gaan doorvoeren. Daar komen wij op terug in de tweede helft van deze brief waar wij ingaan op de verbetermaatregelen.

Antea is positief over de bouwmethoden die wij gebruikt hebben en de wijze waarop wij het werk hebben aangepakt. Door onze rak-voor-rak aanpak is het werk beheersbaar gemaakt. Het ontbrak echter aan een strategie voor de aanpak van het gehele project. Hierdoor werden onvoldoende prioriteiten gesteld. En was het bijvoorbeeld ook niet mogelijk om de financiële consequenties van het toepassen van een bouwmethode af te wegen binnen het totaalbudget. Ook werd onvoldoende overzien wat de consequenties qua planning en budget waren van de toenemende complexiteit van de werkzaamheden. Daarnaast werd het voor het projectteam steeds onduidelijker hoe met de bomen moest worden omgegaan. Eenduidigheid in het beleid rondom de bomenaanpak ontbreekt. Behalve grip krijgen op de eerdere onderschatting van de complexiteit van het werk, verbetering van het projectmanagement en verder doorvoeren van verbetermaatregelen, is dus ook meer eenduidigheid in het beheer van bomen noodzakelijk om de onzekerheden in dit project te verkleinen.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Ten slotte concludeert Antea dat een beleidskader ontbreekt waarin wij aangeven hoe wij het werk aan de muren kunnen uitvoeren, ook als deze –en dat is vaak het geval– een bouwkundige eenheid vormen met achterliggende panden of kelders van particuliere eigenaren, waar ook herstel nodig is. Onderdeel van zo'n beleidskader is de termijn waarop eigenaren worden betrokken bij ons voornemen om werkzaamheden uit te voeren, inclusief het bespreken van de kostenverdeling als ook aan de kelders herstel moet plaatsvinden. Nu dit beleidskader nog ontbreekt, werken we soms om locaties heen omdat elke situatie afzonderlijk moet worden opgelost. In de huidige praktijk betekent dit dat we later weer terug komen om werkzaamheden af te maken. Antea adviseert ons hierover beleid te formuleren en daar uitvoering aan te geven. Op basis van de ervaringen van andere gemeenten op dit vlak en de complexe en soms niet te achterhalen eigendomsverhoudingen in Utrecht verwachten wij dat zowel de totstandkoming van dit beleid maar zeker ook de uitvoering daarvan een langdurig proces kan zijn.

Een aantal vragen heeft Antea niet beantwoord. Soms omdat de informatie daarvoor ontbreekt of niet goed is gearchiveerd, soms omdat dit onevenredig veel tijd en geld zou hebben gekost, maar soms ook omdat het beantwoorden van die vragen onderdeel moet zijn van de herziening van het project. Bijvoorbeeld het bepalen van de meerkosten van het toepassen van de buispalenmethode, met als wens om bomen te behouden, is complex. Daar is geen registratie van bijgehouden. Hierdoor is op dit moment niet inzichtelijk wat de meerkosten zijn. Een tweede voorbeeld is de vaststelling of er bij de herijking van 2017 gebruik is gemaakt van de juiste cijfers. Dit is met name relevant omdat er kosten zijn gemaakt om restpunten op te lossen bij gereed gemelde rakken. Met deze kosten is bij de herijking geen rekening gehouden. Het is nu niet meer te achterhalen hoeveel werk nog moest worden uitgevoerd op het moment dat de herijking werd opgesteld en wat dat naar verwachting zou gaan kosten. Tot slot zijn ook de gevolgen van al eerder afgesloten contracten en mogelijke alternatieven pas na grondig juridisch onderzoek te duiden. Ook dit onderzoek was binnen de gegeven tijd en budget niet mogelijk.

De door Antea uitgewerkte scenario's hebben niet het door ons geambieerde detailniveau. Antea geeft hierover aan dat zij gezien de beschikbare tijd voor het onderzoek, het grote aantal onderzoeksaspecten en complexiteit van het project keuzes hebben moeten maken over de diepgang van het onderzoek. Voor uitgewerkte scenario's is een uitgebreide inventarisatie nodig naar de stand van het werk aan de uitgevoerde en in uitvoering zijnde rakken. Ook nader onderzoek naar de staat van de fundering en muren is nodig voordat kan worden aangegeven wat nu de vervolgaanpak moet zijn. Over het herstel van rak 21 en rak 22 en de beste aanpak voor de kluismuren heeft Antea geen advies kunnen geven. Hier spelen complexe juridische vraagstukken en is technisch onderzoek nodig. Als gevolg hiervan is er op dit moment nog geen duidelijk beeld over de kosten van het vervolg.

Concluderend onderstreept Antea dat er op technisch operationeel niveau de juiste keuzes zijn gemaakt, maar dat het strategisch projectmanagement onvoldoende was. De projectaanpak was aanvankelijk gericht op een relatief eenvoudig project. De ingewikkeldheid van het project hebben wij stelselmatig onderschat. Met de stapsgewijze aanpak hebben wij de gevolgen hiervan kunnen beperken maar we hadden eerder moeten signaleren dat het project niet goed verliep en dat de projectaanpak moest worden aangepast op de toenemende complexiteit. Zowel de projectorganisatie, als de projectbeheersing hadden beter moeten.

Antea heeft adviezen gegeven over de wijze waarop wij het werk organisatorisch kunnen aanpakken. Ook is er een duidelijk advies over de vervolgstappen. Dat luidt: neem nu goed de tijd om de omvang van het werk in zijn totaliteit inzichtelijk te krijgen, de strategie te bepalen en onzekerheden zoveel mogelijk te beperken. Hiervoor is onder andere nader technisch onderzoek noodzakelijk en dit kost tijd en geld. Op deze adviezen gaan wij hieronder in.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

De vooruitblik

Op basis van het rapport van Antea is ons duidelijk geworden welke stappen nodig zijn voor het vervolg van het werk aan de wal- en kluiswanden. In deze paragraaf lichten wij toe wat wij gaan doen om een goed vervolg te geven aan dit project.

1. Opstellen van een grondige nieuwe aanpak

Gezien het advies van Antea gaan wij de aanpak van het project wal- en Kluiswanden grondig herzien. De oorspronkelijke kaders van het project zijn onvolledig en stammen grotendeels uit 2009. Wij gaan nieuw onderzoek doen naar de technische staat van de nog niet herstelde wal- en kluiswanden en de fundering daarvan. Ook de adviezen van Antea over de projectmanagementstructuur, de financiële en juridische implicaties van het aanpalend beleid waar het gaat om bomen en vraagstukken rondom eigendom pakken wij op. Om in beeld te brengen wat we daarvoor moeten doen, stellen wij een plan van aanpak op. Dat wordt in april 2020 opgeleverd. In het plan van aanpak wordt opgenomen welke werkzaamheden wij gaan uitvoeren om te komen tot de grondige herziening van het project, welke expertise daarbij nodig is en wat de kosten zijn voor het opstellen van die herziening.

Bij het onderzoek naar deze grondige nieuwe aanpak zullen wij ook de vraag beantwoorden of een programmatische aanpak gewenst is. De situatie op de Nieuwegracht, waar vorige week twee kelders met gebreken zijn geconstateerd, onderstreept het belang van deze vraag. Dit houdt in dat we onderzoeken of het meerwaarde heeft om de vraagstukken die betrekking hebben op het wervengebied integraal aan te sturen. Denk bijvoorbeeld aan verkeer, erfgoed, inzicht in de locaties en staat van werfkelders, techniek en juridische aspecten. Op dit moment zijn deze vraagstukken verspreid over meerdere organisatieonderdelen.

Wij verwachten een voorstel voor de herziening van het project in de eerste helft van 2021 aan u te kunnen voorleggen. Wij realiseren ons dat dit een lange periode is, maar op basis van de huidige inzichten is dit onvermijdelijk. In deze periode voeren wij onder andere waar nodig hernieuwde duikinspecties uit of graven wij bijvoorbeeld proefsleuven om het benodigde gedetailleerde inzicht te krijgen in de staat van de rakken.

Met de herziening streven wij ernaar inzicht te bieden in:

- a) De omvang van de werkzaamheden aan de rakken, bestaande uit:
  - de restwerkzaamheden aan de rakken die al zijn aangepakt (inhoud, tijd, geld);
  - de noodzaak tot en prioritering van het uitvoeren van herstelwerkzaamheden aan de rakken die nog niet zijn aangepakt, waarbij veiligheid het belangrijkste criterium is;
  - bepalen van de aard van de benodigde werkzaamheden (sloop/nieuwbouw of herstel);
  - voorwaarden (bijvoorbeeld monitoring) waaronder rakken waar geen werkzaamheden benodigd zijn, 'terug' kunnen naar het regulier beheer;
- b) Keuzes ten aanzien van de gewenste levensduur van de muren na herstelwerkzaamheden;
- c) De benodigde maatregelen en keuzemogelijkheden ten aanzien van het behoud van bomen;
- d) Antwoord op de vraag onder welke juridische voorwaarden we effectief kunnen doorwerken aan het project. Ervaring in andere steden leert dat het ontwikkelen van beleid op dit punt een lange doorlooptijd heeft waardoor het mogelijk nog niet gereed is ten tijde van de presentatie van de herziening;
- e) Omgang met al afgesloten en nieuwe contracten.

Met de herziening willen wij onzekerheden zoveel mogelijk wegnemen, maar gezien de technische en juridische complexiteit, zal dit niet overal mogelijk zijn. Waar dit niet mogelijk is, zal de herziening in elk geval een handelingskader bieden over de wijze waarop wij met resterende onzekerheden omgaan.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Daar waar wij in staat zijn helderheid te krijgen over de uitvoering van het werk kan een raming gemaakt worden van de kosten en planning, voorzien van een externe toetsing. Daarnaast volgt een procesvoorstel voor de delen waar dit nog niet mogelijk is. Ook deze wordt voorzien van een externe toetsing.

2. Verdere versterking projectorganisatie

Antea doet diverse aanbevelingen ten aanzien van de projectorganisatie. Deze aanbevelingen zijn deels al opgepakt en resterende punten verbeteren wij in de komende periode. Wij hebben in de afgelopen maanden onze projectorganisatie versterkt, in overeenstemming met het inmiddels breder bij complexe projecten toegepaste Integraal Projectmanagement Model (IPM). Dit model onderkent vijf rollen (projectmanagement, projectbeheersing, omgevingsmanagement, technisch management en contractmanagement) die in een projectorganisatie moeten worden onderscheiden. Deze rollen zijn belegd binnen het huidige projectteam. Omdat de projectorganisatie nu gesteld moet gaan staan voor een nieuwe opdracht, het opstellen van een grondige nieuwe aanpak, worden de rollen technisch manager en manager projectbeheersing de komende periode versterkt. Ook is extra juridische capaciteit nodig om vraagstukken vanuit zowel bestuursrechtelijk als privaatrechtelijk perspectief te duiden en verder in te vullen.

In het plan van aanpak dat in april 2020 wordt opgeleverd geven we aan welke deskundigheden verder nog nodig zijn om te komen tot de herziening van de projectaanpak in 2021. Voor het uitvoeren van duikinspecties en het analyseren van de uitkomsten hiervan is bijvoorbeeld de inzet van externe deskundigen nodig.

De ontwikkelingen in de projectorganisatie sluiten aan op de lopende trajecten voor de op te zetten Regeling Risicovolle Projecten en versterking van de gemeentebrede projectbeheersing naar aanleiding van het auditrapport hierover.

Antea adviseert ons daarnaast om, meer dan in 2012 is gebeurd, de kracht van de markt te benutten bij nieuwe aanbestedingen en het afsluiten van nieuwe contracten. Ten opzichte van 2012 is onze inkoopfunctie inmiddels duidelijk versterkt waardoor afwegingen op deze punten op een ander niveau in de organisatie worden gemaakt. Onder andere zijn tenderboards ingesteld en zijn de decentrale inkoopfunctie en het contractmanagement versterkt.

3. Urgente werkzaamheden blijven oppakken

Rak 22: Zoals aangegeven in de brief van 10 mei jl. wordt rak 22 gemonitord om eventuele wijzigingen in de staat van de kluisuren direct op te merken. We zien dat de bewoners op rak 22 een gevoel van onveiligheid ervaren. Zoals aangegeven in de brief van [31 oktober](#) hebben wij besloten de verkeerscirculatie op dit deel van de Kromme Nieuwegracht aan te passen en een vrachtwagenverbod in te stellen. Verder spelen op rak 22 nog de volgende zaken:

- We werken verder aan het verkrijgen van inzicht in de technische staat van de fundering van de kluisuren. Er wordt gewerkt aan de rapportage met de implicaties van eerder uitgevoerde duikinspecties;
- In overleg met bewoners wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn om een gedetailleerde visuele inspectie, (non-)destructief materiaalonderzoek en constructieve berekeningen uit te voeren. Doel van de inspectie is om eventuele acute onveiligheden inzichtelijk te krijgen en zo nodig maatregelen te treffen.

Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken bepalen we de verdere stappen ten aanzien van rak 22.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Ook op andere plekken worden, indien noodzakelijk, voor de veiligheid werkzaamheden uitgevoerd. Zoals wij in Voortgangsrapportage 12 hebben aangegeven is in de afgelopen maanden een regulier onderzoek uitgevoerd naar de staat van de rakken aan de Drift en de Plompetorengracht (rakken 23 tot en met 26), waar tot nu toe nog weinig informatie over bekend was. In 2009 zijn er duikonderzoeken uitgevoerd op de Oudegracht, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht. Er zijn toen geen duikonderzoeken uitgevoerd op de Drift en Plompetorengracht, omdat dat op dat moment niet nodig werd geacht. Ten tijde van de duikonderzoeken van de afgelopen maanden is er op de Drift een noodmaatregel verricht aan de fundering. Verdere directe maatregelen waren niet nodig. De rapportages met daarin de implicaties van de duikresultaten verwachten wij binnenkort. Op basis van deze implicaties kan worden bepaald of deze locaties toegevoegd moeten worden aan het project Wal- en Kluismuren en welke prioriteit eventuele werkzaamheden moeten hebben. Dit is onderdeel van het plan van aanpak van april 2020.

Zoals u op 19 november jl. bent geïnformeerd is er onlangs een gat geconstateerd in de openbare weg aan de Nieuwegracht en de daaronder gelegen kelder. De weg is grotendeels afgesloten en is nu alleen toegankelijk voor fietsers en voetgangers. Tijdens het mondelinge vragenuur van 21 november jl. bent u geïnformeerd dat ook een tweede, naastgelegen, kelder is geïnspecteerd en dat deze kelder in een zorgelijke staat verkeert. Hoewel er op dit moment geen concrete aanwijzingen zijn, kunnen we niet uitsluiten dat vrachtverkeer een rol speelt bij het gat aan de Nieuwegracht. Daarom nemen we het zekere voor het onzekere en is opdracht gegeven om aanvullende verkeersbepalende maatregelen uit te werken voor de grachten met werfkelders. We gaan per locatie bekijken welke maatregelen het meest effectief zijn. Nog vóór de kerst 2019 informeren wij u over het vervolg van hetgeen wij zien als een noodzakelijke stap. Aan de hand van nadere analyses van de eerste inspecties van recent geconstateerde gebreken in kelders aan de Nieuwegracht bepalen we op korte termijn of, hoe en waar verdere inspecties nodig zijn.

Financiën

Tot slot gaan wij in deze paragraaf in op het nog beschikbare budget en hoe wij in financieel opzicht hiermee verder kunnen. Per 1 september 2019 resteert nog een budget van € 5,5 miljoen voor de rakken 1 tot en met 21 en € 14,8 miljoen voor rak 22. Hierbij is al rekening gehouden met de geprognostiseerde kosten van het lopende werk aan rak 10, rak 4 en rak 21B.

Wij willen een deel van het nog beschikbare budget van € 5,5 miljoen gebruiken voor het maken van het plan van aanpak en de grondige herziening van het project. Dit betekent dat binnen het beschikbare budget meer geld naar voorbereiding gaat dan oorspronkelijk begroot en er minder budget beschikbaar is voor daadwerkelijke herstelwerkzaamheden. Het restant van dit budget dat beschikbaar is voor herstelwerkzaamheden zetten wij in voor eventuele werkzaamheden die vanuit veiligheidsoogpunt noodzakelijk zijn in de periode van het opstellen van het plan van aanpak en de herziening. Mocht het budget van € 5,5 miljoen onverhoeds onvoldoende zijn, dan leggen wij u een voorstel voor hoe deze werkzaamheden vooruitlopend op de herziening te financieren. Een meer gedetailleerde prognose van de kosten voor de grondige herziening wordt opgenomen in het plan van aanpak dat in april 2020 gereed is. Een totale prognose voor de vervolgaanpak voor het werk aan de wal- en kluismuren is vervolgens onderdeel van de herziening die in de eerste helft van 2021 gereed is. Dit betekent dat wij bij de Voorjaarsnota 2020 nog geen duidelijk beeld kunnen geven van de financiële middelen die nodig zijn voor de afronding van het herstel van de wal- en kluismuren.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Antea geeft aan dat de kosten van de resterende werkzaamheden aan de wal- en kluiswanden tussen de € 19,7 miljoen en € 32,4 miljoen liggen. Deze grote bandbreedte wordt veroorzaakt door de vele onzekerheden die nog rondom het project bestaan. Bijvoorbeeld de omvang van het resterend werk aan rakken die al zijn uitgevoerd. Maar ook nog te maken afwegingen rondom de bouwmethodes die moet worden toegepast of de onbekende staat van aangrenzende panden. Bovendien zijn werkzaamheden aan rak 21 en 22 hier niet in opgenomen. De prognose geeft hiermee het totaal benodigde budget binnen de bandbreedte weer op basis van de door Antea geformuleerde uitgangspunten voor de rakken 1 tot en met 20 en het stabiliseren van de walwanden langs rak 21. Wij merken hierbij op dat tegenover deze prognose nog het resterend budget van de rakken 1 tot en met 21 van € 5,5 miljoen staat, waar de kosten van de werkzaamheden aan de drie rakken (10, 4 en 21B) al op in mindering zijn gebracht.

De door Antea genoemde kosten vormen nog een onvoldoende basis voor het maken van een adequate projectbegroting. De onderbouwing daarvan vinden wij nog onvoldoende omdat deze zijn gebaseerd op grove schattingen van een deel van het nog uit te voeren werk. Daarnaast zijn de kosten ook afhankelijk van de keuzes die wij in de herziening maken ten aanzien van bomen, kwaliteitseisen, levensduur en het al dan niet toepassen van een programmatische aanpak.

Het werk buiten

In het voorjaar is besloten het werk stil te leggen of te temporiseren met uitzondering van een aantal specifiek omschreven situaties, zoals het waarborgen van de veiligheid en juridische verplichtingen die wij zijn aangegaan met de aannemer. Op dit moment zijn er daarom werkzaamheden aan de rakken 4, 10 en 21B in uitvoering, die naar verwachting duren tot respectievelijk mei, juli en oktober 2020 (zie de brief van [27 september](#)). In het plan van aanpak dat wij in april 2020 opleveren, gaan wij in op de manier waarop wij in de komende periode omgaan met het al dan niet opstarten van nieuwe werkzaamheden.

Ten slotte

Op 10 mei j.l. kwamen we bij u met het bericht dat wij de uitvoering van ons project voor het herstel van de wal- en kluiswanden niet binnen de geplande tijd en beschikbare middelen kunnen afronden. Wij dachten afgelopen voorjaar dat wij in een krap half jaar het project weer goed op de rit konden krijgen en duidelijkheid konden scheppen over de planning en kosten voor de afronding. Helaas is het probleem fundamenteeler en moeten we, als we tenminste de adviezen van Antea serieus nemen, en dat doen we, de tijd nemen om de aanpak van het project grondig te herzien. En ook als we het project grondig herzien, vraagt de complexiteit van dit project dat we accepteren dat dit project altijd gepaard zal blijven gaan met een aantal onzekerheden die we niet geheel kunnen wegnemen. De aard van het project en de omstandigheden blijven ingewikkeld. Wij zullen u daarom voortdurend informeren. Ook blijven wij bijzondere aandacht hebben voor de bewoners, eigenaren en ondernemers die aan onze Utrechtse grachten wonen.

Wij beseffen dat we nog niet de helderheid kunnen bieden die we hadden gehoopt en waar bij ons, in de stad en in uw raad behoefte aan is. Tegelijkertijd zijn wij het met Antea eens dat het noodzakelijk is om eerst een aantal zaken beter uit te werken voordat een realistisch beeld van de resterende opgave gepresenteerd kan worden. Dit kost de nodige tijd. Enerzijds om een inhoudelijk en financieel weloverwogen en beheersbaar vervolg te kunnen geven aan het herstel van de wal- en kluiswanden.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 november 2019
Ons kenmerk 7055339

Anderzijds om betrokkenen aan de voorkant beter te kunnen informeren. Uitgangspunt daarbij is richting bewoners en ondernemers helder te zijn over de werkzaamheden, waar mogelijk duidelijkheid te scheppen in soms ingewikkelde eigendomsverhoudingen en verantwoordelijkheden en bovenal, in gesprek te blijven.

Graag organiseren wij in overleg met uw raad binnenkort een bijeenkomst waarbij Antea een toelichting kan geven op het onderzoeksrapport en u nadere vragen kunt stellen. In april 2020 delen wij ons plan van aanpak met u. De uitkomsten van de herziening en ons voorstel voor het vervolg worden in de eerste helft van 2021 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Wij informeren de bewoners van de grachten vandaag over de uitkomsten van het onderzoek en de vervolgstappen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,